

نگاهی به خطالرأس «نرو» تراس کوهستانی زیبای البرز و مرز شگفت‌انگیز مازندران و سمنان

حسن قلیچ‌نیا*

چکیده

مناطق و چشم‌اندازهای طبیعی در مناطق کوهستانی ایران جلوه‌هایی از رویشگاه‌ها و زیستگاه‌های مهم از نظر ذخیره‌گاه تنوع زیستی گونه‌های گیاهی و جانوری هستند، علاوه بر آن از نظر گردشگری و کوهنوردی نیز اهمیت زیادی دارند. یکی از این مناطق ویژه، زیبا و شگفت‌انگیز، خطالرأس «نرو» است که به طول حدود ۵۲ کیلومتر در استان‌های مازندران و سمنان و در رشته‌کوه البرز قرار دارد و استان مازندران را از استان سمنان جدا می‌کند. وجود تنوع گونه‌های گیاهی صخره‌زی از قابلیت‌های منحصر به فرد این منطقه است که تاکنون به دلیل شرایط سخت دسترسی به آن، تا حد زیادی، بکر مانده است. وجود اجتماعات گیاهی از گونه‌های درختی توس و راش تا ارتفاع ۲۸۰۰ متری از سطح دریا، مراتع و چمنزارهای وسیع در دامنه جنوبی، قله‌های صخره‌ای جذاب برای گردشگران و کوهنوردان، چشم‌انداز زیبایی ابرهای انبوه از دید شمالی، تنوع گونه‌های حیات وحش و تفاوت چشمگیر جاذبه‌های طبیعی در دو دامنه شمالی و جنوبی از دیگر قابلیت‌های مهم این منطقه است. در حال حاضر به دلیل سختی دسترسی به مناطق مرتفع و قله صخره‌ای، رویش‌های طبیعی، تنوع زیستی و جانوری تا حد زیادی از تخریب و تهدید، مصون مانده‌اند. هر چند در برخی مناطق قابل دسترسی، گردشگری بی‌ضابطه و حضور خودروهای مخصوص مناطق کوهستانی و رعایت نکردن مدیریت چرا در مراتع دامنه جنوبی از قابلیت‌های زیستی این مناطق کاسته است.

واژه‌های کلیدی: مازندران، سمنان، نرو، گیاهان صخره‌زی، تنوع زیستی

A look at the "Narou" ridge of the beautiful mountain terrace of Alborz and the wonderful border of Mazandaran and Semnan

Hassan Ghelichnia *

Abstract

Natural areas and landscapes are essential for the biodiversity of plant and animal species, as well as tourism and mountaineering. One of these extraordinary, beautiful, and unique areas in Iran is the "Narou" ridge, about 52 kilometers long in Mazandaran and Semnan provinces, in the Alborz Mountain range, which separates Mazandaran province from Semnan province. The variety of plant species growing on the rocks is one of the unique features of this area. This area has remained largely untouched due to difficult access conditions. The presence of birch tree communities, beech communities at high altitudes (up to 2800m), rangelands and meadows on the southern slope, rocky peaks attractive for tourists and mountaineers, and beautiful views of dense clouds, diversity of wildlife species and the striking difference in natural attractions on the two northern and southern slopes are other vital features of this region. Due to difficulty accessing high altitudes and rocky areas, plant and animal biodiversity is primarily protected from destruction and threats. Irregular tourism in some areas and the presence of off-road vehicles and overgrazing on the southern slope's rangelands has threatened these areas' biological diversity.

Keywords: Mazandaran, Semnan, Narou, Rock plants, Biodiversity.

*- نویسنده مسئول، بخش تحقیقات جنگل و مرتع، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان مازندران، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، ساری، پست الکترونیک: H.ghelichnia@areeo.ac.ir

*-Corresponding author, Corresponding author, Associate Professor, Forest and Rangeland Research Department, Mazandaran Agriculture and Natural Resources Research and Education Center, AREEO, Sari, Iran, E mail: H.ghelichnia@areeo.ac.ir

مقدمه

رویشگاه‌ها و زیستگاه‌های کوهستانی در کشور به دلیل وجود بستری برخوردار از تنوع زیستی و غنای گونه‌ای به‌عنوان میراث باارزش طبیعی محسوب می‌شوند. این مناطق به سبب ظرفیت‌های بالای زیستی و اکولوژیکی، همواره نقش عمده در زندگی بشر و سایر زیست‌مندان داشته‌اند. علاوه بر آن ویژگی‌های زیستی و زیبایی این مناطق باعث جذب گردشگران و کوهنوردان شده است.

رشته‌کوه البرز واقع در بخش شمالی از سه بخش مرکزی، غربی و شرقی تشکیل شده است. بخش غربی از رودخانه آستاراچای تا دره سپیدرود، بخش مرکزی از دره سپیدرود تا دره فیروزکوه و رود تالار و بخش شرقی از دره فیروزکوه تا گرگانرود و مرز خراسان کشیده شده است (جعفری، ۱۳۶۸). البرز مرکزی بخشی از رشته‌کوه به‌هم‌پیوسته البرز است که بیشترین پستی و بلندی و ضخامت عرضی و ارتفاع را دارد و از دره کرج تا گسل سمنان امتداد می‌یابد. مرتفع‌ترین کوه‌ها در بخش البرز مرکزی جای گرفته‌اند (مقیم، ۱۳۹۷). مناطق صخره‌ای در ایران یکی از مهم‌ترین ذخیره‌گاه‌های گیاهی و برخوردار از تنوع و غنای بالای گیاهی هستند. رویشگاه‌های صخره‌ای در البرز هم از این نظر قابل توجه هستند و همواره به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ذخیره‌گاه‌های تنوع زیستی گیاهی در این مناطق محسوب می‌شوند. برخورداری از توپوگرافی متنوع، شیب‌ها، دره‌ها، یخچال‌ها و شرایط خاص محیطی از نظر دما، بارش و تابش خورشیدی، تغییرات شدید ارتفاعی و شیب، شرایط مناسبی را برای استقرار برخی از گونه‌های گیاهی فراهم کرده است. امروزه با بهره‌برداری‌های بی‌رویه و غیراصولی، دامنه فشارهای انسان به منابع طبیعی بسیار گسترده شده است و هر روز نیز بر شدت آن افزوده می‌شود. این در حالی است که منابع طبیعی تجدیدشونده در حفظ آب، خاک، گیاهان و ذخایر ژنتیکی، ایجاد چشم‌انداز و منظر مناسب،

حفاظت از حیات وحش و سایر زیست‌مندان، کاهش آلاینده‌های محیط‌زیستی و تولید فراورده‌های دارویی نقش اساسی دارند و ارزش‌های محیط‌زیستی آنها نیز قابل محاسبه و ملموس است. اکوسیستم‌های کوهستانی به دلیل داشتن گونه‌های گیاهی خاص خود به نوعی خزانه ژنتیکی محسوب می‌شوند. از طرفی این مناطق به دلیل ظرفیت‌های ویژه خود برای تأمین نیازهای تفرجگاهی و دارا بودن منابع طبیعی متنوع بسیار آسیب‌پذیر هستند.

موقعیت جغرافیایی

خط‌الرأس «نرو» در بخش شرقی رشته‌کوه البرز حد واسط استان‌های مازندران و سمنان واقع شده است. این خط‌الرأس صخره‌ای که در بین کوهنوردان به «آلپ ایران» شهرت دارد، در مختصات جغرافیایی بین ۳۵ درجه و ۵۸ دقیقه طول شرقی و ۵۳ درجه و ۱۱ دقیقه عرض شمالی تا ۳۶ درجه و ۴ دقیقه طول شرقی و ۵۳ درجه و ۲۹ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. طول این دیواره صخره‌سنگی منفرد حدود ۵۲ کیلومتر است که از ارتفاعات جنوب روستای سنگده در بخش دودانگه ساری و ارتفاعات قسمت شمالی خطیرکوه در منطقه سوادکوه شروع و به منطقه فینسک در استان سمنان منتهی می‌شود. این تراس و دیواره عظیم کوهستانی دو استان مازندران و سمنان را از هم جدا می‌کند. در قسمت میانی این منطقه، قله‌های گوگلی (۲۵۰۳ متر) و لماسیه (۲۸۲۰ متر) و در شرقی‌ترین قسمت آن هم قله تمام‌کوه (۲۷۸۴ متر) و فینسک (۲۸۶۰ متر) قرار دارند. قله‌های قدمگاه (۳۵۷۷ متر) و نیزوا (۳۸۰۰ متر) در اطراف این منطقه واقع شده‌اند. در غربی‌ترین قسمت این دیواره کوهستانی، قله «خرونرو» با ارتفاع ۳۶۱۷ متر از سطح دریا قرار دارد که بلندترین نقطه این منطقه است. از مسیرهای معمول صعود به این قله می‌توان به ۳ مسیر اشاره کرد. صعود از مسیر شمالی که از زیباترین مسیرها به‌ویژه در فصل بهار محسوب می‌شود و مبدأ آن، روستای سنگده است، مسیر جنوبی این قله از روستای کنگلو در

شکل ۲- دورنمای رویش‌های هیرکانی از قله گوگلی (عکس از: حسن قلیچ‌نیا)

شکل ۱- چشم‌انداز شمالی منطقه و تجمع ابرها (عکس از: حسن قلیچ‌نیا)

رویش‌های گیاهی در دامنه‌های مختلف این خط‌الرأس به صورت زیر هستند:

رویشگاه هیرکانی

جنگل‌های بخش شمالی و پایین دست این دیواره پوشیده از عناصر فلور هیرکانی و گونه‌های درختی شاخص مانند ممرز (*Carpinus* L.)، راش (*Fagus orientalis* Lipsky.)، انجیلی (*betulus* L.)، توسکا (*Parotia persica* (DC.) C.A.Mey.)، بلندمازو (*Quercus castaneifolia* subcordata C.A.Mey.) و غیره است که براساس ارتفاع از سطح دریا و متناسب با ویژگی‌های اکولوژیک گسترده شده‌اند. یکی از شرایط استثنایی و بی نظیر این منطقه، امتداد رویشگاه درختان راش تا ارتفاع ۲۸۰۰ متری از سطح دریاست که در هیچ بخش دیگری از رویشگاه جنگل‌های هیرکانی در شمال ایران مشاهده نمی‌شود (بالاترین حد رویش ارتفاعی درختان راش شرقی). به تدریج با افزایش ارتفاع از سطح دریا و تغییر اقلیم از رویش‌های درختی بلند کاسته و

منطقه خطیرکوه و مسیر سوم از روستای آریم است که مسیر جنوب شرقی محسوب می‌شود. قله و دیواره کاملاً سنگی زرجو و قله کیجاقلعه با ارتفاع حدود ۳۲۰۰ متر نیز در بخش غربی واقع شده است. روستاهای میانا، سنگده، اماقت، برنت، بندین، کنگلو، برارده، میروزان، کلمتا و اوپرت در دامنه‌های این خط‌الرأس قرار دارند. اقلیم منطقه در بخش شمالی این دیواره شامل اقلیم نیمه مرطوب تا مرطوب سرد و فراسرد و در قسمت جنوبی شامل اقلیم نیمه مرطوب تا نیمه خشک سرد است.

پوشش گیاهی منطقه

شرایط ویژه اقلیمی و فیزیوتوپوگرافی در این خط‌الرأس به گونه‌ای است که در دو بخش دامنه‌های شمالی و جنوبی، تفاوت چشمگیری از لحاظ مرفولوژی و عناصر گیاهی تشکیل دهنده وجود دارد. بنابراین با توجه به ساختار این خط‌الرأس و برخورداری از شرایط متنوع اکولوژیک و مناطق دست نخورده و کمتر دست خورده، این منطقه از کانون‌های مهم تنوع زیستی در ایران و البرز است.

شکل ۳- نمایی از قله لماسیه و رویش‌های بهاری با غلبه گونه *Ficaria kochii* (Ledeb.) Iranshahr & Rech. (عکس از: حسن قلیچ‌نیا)

Onobrychis cornuta (L.) Desv. اسپرس کوهی، *sabina* گون (*Astragalus microcephalus* Willd.)، *Bromus tomentellus* Boiss. و *Festuca ovina* L. است. حد بالای ارتفاعی این رویشگاه تا ارتفاع ۳۰۰۰ متری از سطح دریا است.

رویشگاه چمنزار

این واحد به‌طور عمده در شیب جنوبی این دیواره و در ارتفاعات ۲۲۰۰ تا ۲۶۰۰ متری گسترده شده و بخش اعظم آن در قسمت‌های شرقی این منطقه به‌خصوص در منطقه اوپرت است. گونه‌های غالب در این رویشگاه شامل گونه‌های گندمیان علوفه‌ای به همراه آلاله البرزی (*Ranunculus elbursensis* Rech. f.)، *Ficaria kochii* (Ledeb.) Iranshahr & Rech. قفقازی (*Scilla sibirica* Haw ssp. *caucasica* (Miscz) Mordak) و شبدر سفید (*Trifolium repens* L.) است.

منطقه آلی

این منطقه در ارتفاعات بیشتر از ۳۰۰۰ متری از سطح دریا گسترده شده است و به‌طور عمده در بخش غربی این دیواره قرار دارد. گونه‌های بادکنکی (*Physoptychis gnaphalodes* DC.)، سیزاب کردی،

ارتفاع درختان کوتاه‌تر می‌شود، گونه‌های لور (*Carpinus orientalis* Mill.) و اوری (*Quercus macranthera* Fisch. & C.A.Mey. ex Hohen. از گونه‌های شاخص در ارتفاعات بالای ۲۲۰۰ متر از سطح دریا هستند. هر چند در قسمت‌هایی از بخش شرقی این دیواره در محدوده استان سمنان در دامنه‌های جنوبی هم گونه‌های لور و پیرو *Juniperus communis* L. ssp. *hemisphaerica* (J.Presl & C.Presl) Nyman و *Juniperus sabina* L. دارای تراکم و فراوانی زیادی هستند و به تدریج با کاهش ارتفاع از فراوانی آنها کاسته می‌شود. یکی دیگر از ظرفیت‌های منحصر به فرد این منطقه، وجود رویشگاه درخت توس (*Betula litwinowii* Doluch.) در ارتفاعات جنوبی سنگده و بخش شمالی این خط‌الرأس است.

رویشگاه بوته‌زار - علفزار کوهسری

این فرم‌اسیون رویشی، در ارتفاعات بالاتر از ۲۴۰۰ متری در منطقه کوهسری در دامنه شمالی و بخش اعظم دامنه‌های جنوبی مشاهده می‌شود و بیشترین عناصر گیاهی غالب شامل گونه‌های پیرو (*Juniperus communis*)، مای‌مرز (*Juniperus*)

شکل ۴- نمایی از راشستان‌های دامنه شمالی (عکس از: حسن قلیچ‌نیا)

شکل ۵- نمایی از گونه اسپرس کوهی (*Onobrychis cornuta*) از گونه‌های شاخص بوته‌ای مراتع منطقه (عکس از: حسن قلیچ‌نیا)

شکل ۶- نمایی از گونه گون (*Astragalus hamadryadis* Podlech.) از گونه‌های گون غالب در مراتع دامنه جنوبی (عکس از: حسن قلیچ‌نیا)

ویژگی‌های رویشگاه‌های آلی منطقه، فصل رشد کوتاه، تغییر سریع درجه حرارت و وجود باد، کم بودن عمق خاک، بالا بودن اشعه ماورای بنفش، کم بودن مقدار دی‌اکسیدکربن، مقاومت به درجه

(*Veronica kurdica* Benth ssp. *kurdica*)،
Stachys nivea و *Arabis caucasica* Willd.
Labill. ssp. *mazandarana* از این گونه‌ها هستند.

شکل ۸- نمایی از گونه *Astragalus subalpinus* Boiss. & Buhse

شکل ۷- نمایی از پوشش چمنزارهای منطقه اوپرت

شکل ۹- نمایی از رویش‌های گیاهی در دامنه جنوبی (رویش‌های درختچه‌ای و چمنزاری با گونه آلاله البرزی)

حرارت پایین و وجود بیشترین درصد گونه‌های اندمیک است.

رویشگاه صخره‌سنگی

این منطقه به سبب ساختار صخره‌سنگی و برخورداری از رخنمون‌ها و شکاف‌های سنگی در طول حدود ۵۲ کیلومتر، یکی

از مهم‌ترین مناطق رویشگاهی برای گونه‌های گیاهی صخره‌ای است و از این لحاظ یکی از بهترین رویشگاه‌های گونه‌های صخره‌دوست در رشته‌کوه البرز است. گونه‌های بنفشه صخره‌زی (*Viola rupestris* F.W.Schmidt) ، *Saxifraga Wendelboi* Schonbeck ، *Dionysia aretioides* (Lehm)

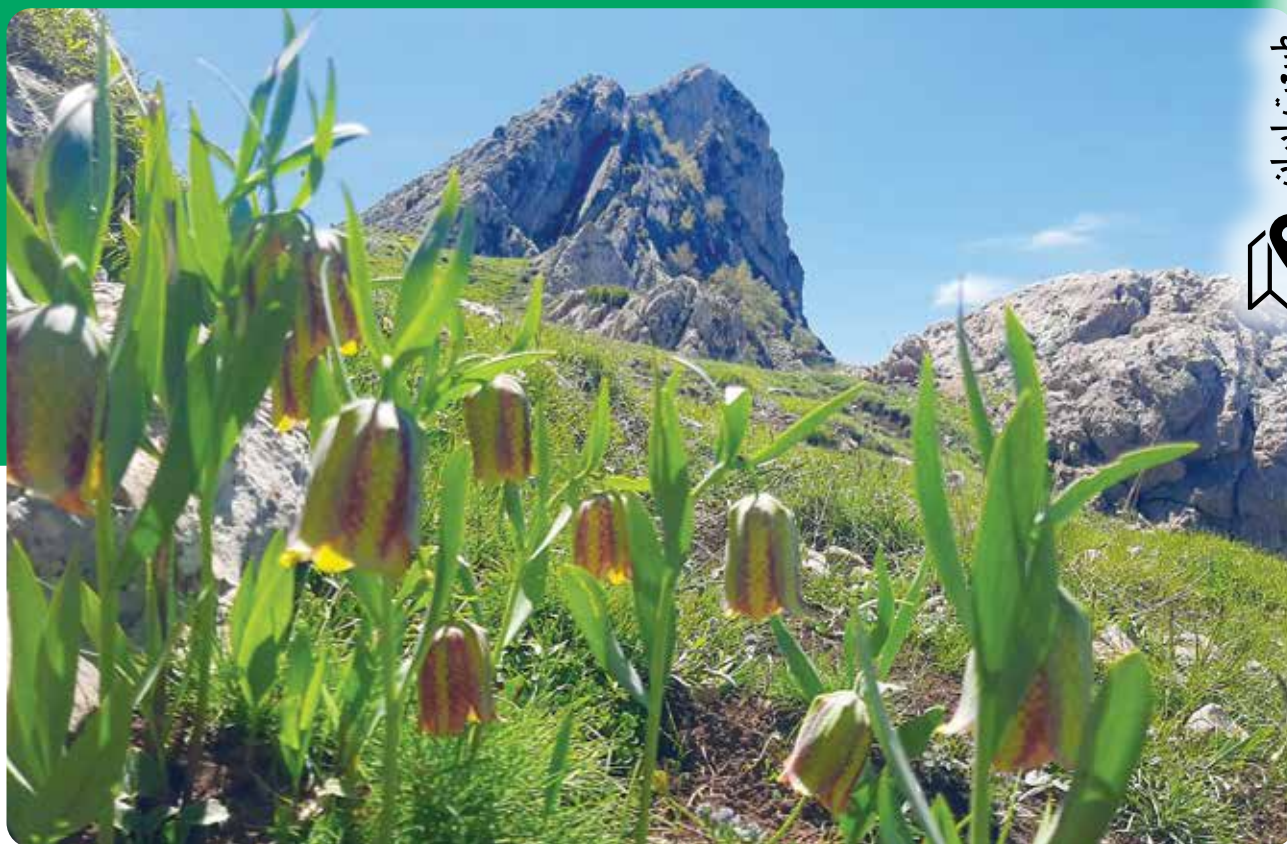
شکل ۱۰- نمایی از گونه (*Stachys nivea* ssp. *mazandarana*)

شکل ۱۲- نمایی از رویش‌های درختچه‌ای پهن‌برگ و و رویش‌های سوزنی‌برگ با گونه غالب مای‌مرز (*Juniperus sabina*)

شکل ۱۱- نمایی از گونه بادکنکی (*Physoptychis gnaphalodes*)

شکل ۱۳- نمایی از گونه لاله واژگون مشبک (*Fritilaria kotschyana* Herbert ssp. *kotschyana*)

رویشگاه و اریزه‌های

گونه‌های *Stachys nivea* ssp. *mazandarana*, زبان‌پس‌قنای زیبا (*Delphinium speciosum* M.B.) و والرین (*Valeriana alliarifolia* Adams.) از زمره گیاهانی هستند که در نقاط با شیب متوسط، در این مناطق می‌رویند.

Boiss.، *Potentilla pannosa* Boiss. & Haussk. گیج‌دوست (*Gypsophila aretioides* Boiss.)، تیس (*Sorbus aucoparia* L.) و توس (*Betula litwinowi*) از زمره این گیاهان هستند. شرایط محیطی به گونه‌ای است که حتی گونه راش (*Fagus orientalis*) در برخی مناطق در رخنمون‌های سنگی مرطوب مشاهده می‌شود.

شکل ۱۵- نمایی از گونه گیج دوست (*Gypsophila aretioides*)

شکل ۱۴- نمایی از گونه بنفشه صخره‌زی (*Viola rupestris*)

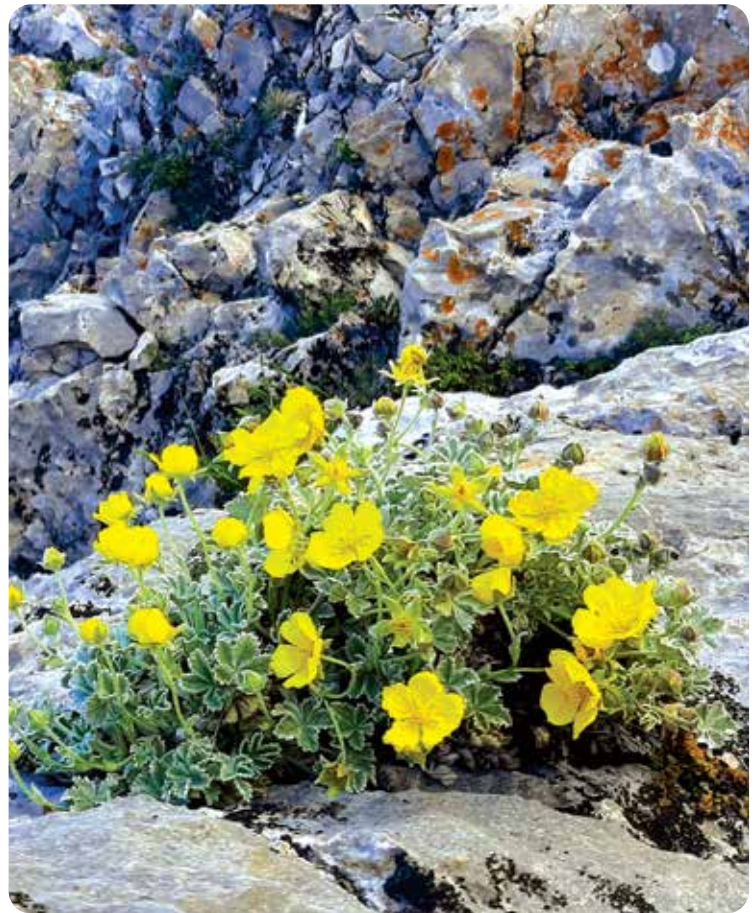

شکل ۱۶- نمایی از گونه *Saxifraga Wendelboi* در مناطق صخره‌سنگی

شکل ۱۸- نمایی از گونه زبان‌پس‌قنای زیبا (*Delphinium speciosum*)

شکل ۱۷- نمایی از گونه *Potentilla pannosa*

رویشگاه‌های نیمه خشک

این رویشگاه به طور عمده در شیب‌های جنوبی منطقه می‌رویند. گونه‌های مریم نخودی (*Teucrium chamaedrys* L.)، کلپوره (*Teucrium polium* L.)، سنبله‌ای (*Stachys inflata* Benth.)، (*Stachys byzanthina* C.Koch) و (*Stachys laxa* Boiss. & Bohse.) از شاخص‌ترین گونه‌های این مناطق هستند.

مراتع

مراتع واقع در دامنه‌های این منطقه به لحاظ شرایط اکولوژیک و تغییرات ارتفاعی از تنوع تیپ‌های مختلف گیاهی برخوردار است. تغییرات ارتفاعی به همراه تغییرات جهات شیب، همچنین قرار گرفتن در بین ناحیه خزری و فلور ایران- تورانی شرایط مناسبی را برای رویش گونه‌های مختلف مرتعی فراهم کرده است. تیپ‌های غالب مرتعی به خصوص در بخش جنوبی به طور

شکل ۱۹- نمایی از گونه *Stachys laxa*

شکل ۲۰- نمایی از گونه *Stachys byzanthina*

سایر ظرفیت‌های منطقه

وجود دیوارهای صخره‌ای متعدد و چشم‌انداز زیبا از تجمع ابرهای برآمده از دریای خزر در اثر برخورد با دیواره صخره‌ای، منظره و چشم‌انداز مسحورکننده‌ای را به وجود آورده است. گردشگران و کوهنوردان زیادی از مناطق مختلف ایران در فصول مساعد سال، برای تماشا و دیدن این چشم‌اندازها، به این منطقه می‌آیند. به دلیل وجود صخره‌سنگ‌ها، دیواره‌ها، ستیغ و دره‌های فراوان یکی از مناطق بسیار جذاب برای کوهنوردی در ایران به شمار می‌آید، به طوری که در بین کوهنوردان به آلپ ایران شهرت دارد و پیمایش این یال طولانی یکی از جذابیت‌های مهم در ورزش کوهنوردی ایران است. وجود گوناگونی در پوشش گیاهی و برخورداری از تنوع و غنای گونه‌ای بالا، سبب شده است که از سالیان قبل به عنوان قطب زنبورداری به خصوص در دامنه جنوبی مطرح باشد.

آسیب‌ها و مخاطرات

خوشبختانه به سبب دشواری دسترسی به مناطق صخره سنگی و دیواره‌ای، پوشش گیاهی بخش شمالی تا اندازه‌ای از تخریب مصون مانده است. بیشترین آسیب پوشش گیاهی مربوط به دامنه‌های

عمده گیاهان بالش‌وش شامل، *Astragalus microcephalus*، *Astragalus hamadryadis* و *Onobrychis cornuta* به همراه گندمیان دائمی مانند *Festuca ovina* و *Bromus tomentellus* است که با تغییرات ارتفاع، گونه‌های غالب آن نیز تغییر می‌کند. بهره‌برداران مرتعی در طول فصل چرا در منطقه حضور دارند که شامل مرتع‌داران محلی (اهالی دودانگه ساری) و عشایر هستند. بخشی از مراتع منطقه به صورت چمنزار مسطح و کم‌شیب است که به طور عمده در محدوده روستای اوپرت قرار دارند.

تنوع زیستی جانوری منطقه

وجود زیستگاه‌های مختلف و صعب‌العبور بودن ارتفاعات منطقه، این منطقه را به یک پناهگاه گونه‌های جانوری متنوع تبدیل کرده و سبب شده است برخی گونه‌های جانوری از شکارشدن مصون بمانند. گونه‌های کل و بز، مرال، پلنگ ایرانی، سمور، سنجاب، گرگ، روباه، گراز، خرگوش، گربه جنگلی، خرس، پرندگانی مانند عقاب طلایی، دال سیاه، دلججه، کبک، کبک دری، جغد، زنبورخوار و انواع مارها از گونه‌های جانوری شاخص منطقه هستند (صادق‌علی و همکاران، ۱۳۹۹).

شکل ۲۱- کل و پاژن از جلوه‌های اصلی تنوع زیستی پستانداران منطقه

شکل ۲۲- تخریب بخشی از مراتع منطقه توسط خودروهای مخصوص مناطق کوهستانی

لزام برنامه مدون و استاندارد گردشگری و کوهنوردی برای مناطق کوهستانی، همچنین این منطقه، می‌تواند برای حفاظت از کوهستان و طبیعت در سطح منطقه‌ای و ملی و به حداقل رساندن اثرات منفی بر اکوسیستم کوهستان که محصول آن، پایداری اکوسیستم کوهستان و بهره‌وری از سیمای ارزشمند و حیاتی آنهاست، مؤثر باشد.

منابع

جعفری، ع.، ۱۳۸۴. گیئاشناسی ایران: کوه‌ها و کوه‌نامه ایران- جلد ۱. مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، تهران، ۶۴۸ صفحه.
صادق‌علی، م.، زارع، ع. و برونوری، م.، ۱۳۹۹. ارزیابی وضعیت توسعه پایدار مناطق تحت حفاظت ایران در چارچوب کنوانسیون بین‌المللی با تأکید بر مؤلفه‌های کالبدی جغرافیایی و تنوع گونه‌های جانوری. فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۰(۴): ۷۲۹-۷۴۷.
- مقیم، ع.، ۱۳۹۴. کوهنوردی در ایران. انتشارات روزنه، تهران، ۵۰۴ صفحه.

جنوبی است که بر اثر احداث جاده‌های غیراستاندارد، فرسایش خاک در آن مشاهده می‌شود. بخش عمده‌ای از تخریب پوشش گیاهی این منطقه در دامنه‌های جنوبی مربوط به چرای نابهنگام و بیش از ظرفیت مرتع است. همان‌طور که گفته شد، چشم‌انداز شگفت‌انگیز منطقه و برخورداری از تنوع گونه‌ای علت ورود گردشگران زیادی به این منطقه است. در فصل بهار و تابستان، تعداد ورود گردشگران زیاد از ظرفیت اکولوژیک آن بسیار بیشتر است. تردد خودروهای مخصوص مناطق کوهستانی که مسافت زیادی را در جنگل‌ها و مراتع طی می‌کنند تا به این منطقه (بیشتر مناطق اوپرت، گوگلی و لماسیه) برسند، سبب تخریب بخشی از پوشش گیاهی و خاک منطقه طی سال‌های اخیر شده است. هر چند در برخی موارد شورای روستاها از ورود خودروهای مخصوص مناطق کوهستانی (آفروند) جلوگیری می‌کنند، متأسفانه این روند هر ساله ادامه دارد.

برای نجات و گسترش ارزش‌های اکولوژیک منطقه، به‌جز عزم ملی و اقدام‌های مؤثر سازمان‌های مربوط (سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و ...)، همراهی و حمایت تمامی اندیشمندان، صاحب‌نظران، دانشگاهیان، مردم بومی و همه علاقه‌مندان به طبیعت و زیست‌بوم موردنیاز است. مدیریت صحیح چرای دام‌ها در مراتع، کوهنوردی و گردشگری مسئولیت‌پذیر و